

СХВАЛЕНО
педагогічною радою
КЗ «ДФКЗ»ДОР»
протокол № 1 від 30.08.2022 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор КЗ «ДФКЗ»ДОР»
М.Н. ЛЕЛЬЧИЦЬКИЙ
наказ № 22 від 01.09.2022 року

КОДЕКС

**БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ
КОЛЕДЖ СПОРТУ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

м. Дніпро 2022

Зміст

I Вступ.....	2
II Безпечне освітнє середовище.....	3
III Кодекс безпечного освітнього середовища.....	5
1. Завдання КБОС.....	7
2. Проведення внутрішнього аудиту безпечного освітнього середовища в закладі...7	
3. Визначення термінів.....	8
IV Булінг.....	9
1. Реагування та протидія булінгу.....	10
2. Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу в закладі.....	10
3. Подання заяви про випадки булінгу (цькуванню).....	11
4. Відповідальна особа.....	12
5. Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування).....	12
6. Терміни подання та розгляду заяв.....	13
7. Реагування на доведені випадки булінгу.....	13
8. Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування).....	13
9. Алгоритм щодо попередження випадків булінгу.....	14
10. Дії учасників освітнього процесу щодо попередження булінгу в закладі.....	15
V Визначення чинників ризику насильства проти дитини та реагування на них.....	18
VI Порядок реагування у випадках насильства проти дітей.....	18
VII Принципи захисту особистих даних дитини.....	20
VIII Принципи захисту зображень.....	20
IX Принципи доступу дітей до мережі Інтернет.....	21
X Моніторинг КБОС.....	21
1. Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень КБОС.....	22
2. Показники виконання вимог КБОС.....	23
XI Контроль за реалізацією стратегії.....	24
XI Заключні положення.....	25
XII Додатки.....	26

СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Вступ

Основним завданням сучасної школи, що підтверджується й поширюється Міністерством освіти і науки України та Міжнародною організацією ЮНІСЕФ є створення нового освітнього простору, головними засадами якого є створення безпечного навчального середовища, а також забезпечення прав, свобод та інтересів дітей. Концепція «Нова українська школа» (НУШ) вимагає реформування наявного алгоритму розвивальної, корекційної та профілактичної роботи, адже дуже часто в освітніх закладах постає проблема булінгу та порушення норм поведінки учнями, що не дозволяє в повному обсязі досягти поставлених демократичних орієнтирів.

Важливою умовою ефективності роботи працівників психологічної служби є розставлення пріоритетів та цілей, викладених комітетом ООН:

- взаєморозуміння;
- взаємоповага;
- дружня атмосфера;
- пріоритет прав людини;
- толерантність;
- постійний розвиток;
- активна життєва позиція;
- здоровий спосіб життя;
- людяність;
- порядність;
- повага до приватного життя;
- мир;
- єдина країна.

З огляду на те, що створення концепції нового освітнього простору є надзвичайно складним завданням, у закладі створено «Кодекс безпечного освітнього середовища» (КБОС), згідно з положеннями та принципами «Угоди», яка регулює стосунки між усіма учасниками освітнього процесу.

Головною метою КБОС у закладі є навчання дітей і дорослих безпечній взаємодії в освітньому процесі, а також захист дітей від насильства та зловживань з боку однолітків і дорослих (батьків, опікунів або працівників навчальних закладів).

Безпечне освітнє середовище

Ми усі є свідками активізації таких негативних явищ серед молоді, як насильство, сексуальні домагання, кібертретирування, секстинг, дискримінація, булінг тощо, що не може не викликати стурбованості й посиленої уваги широких кіл громадськості, освітян, батьків у більшості країн світу. Цілком логічно, що виникає необхідність захистити, убезпечити, попередити наслідки впливу на особистість несприятливих факторів і чинників. Особливо це актуально для освітнього закладу, адже будь-яке соціальне середовище, зокрема й освітнє, впливає на перебіг у ньому життєдіяльності людини, оскільки складається із сукупності матеріальних ресурсів, психологічних факторів, міжособистісних відносин.

Для здобувачів освіти несприятливі впливи середовища виявляються насамперед у вигляді складних ситуацій у міжособистісному спілкуванні (конфліктів з батьками, друзями, викладачами, непорозумінні з оточенням тощо), проявах фізичного, психологічного, сексуального та емоційного насильства (ігноруванні, приниженні, погрозах, недобррозичливому ставленні, сексуальному домаганню тощо), дії несприятливих факторів, пов'язаних з процесом навчання.

1.1. Сучасне освітнє середовище створює неповторне індивідуалізоване та персоналізоване враження, де у кожного є можливість відшукати себе.

Середовище навчального закладу - це місце, де зустрічаються та взаємодіють не лише здобувачі освіти, викладачі, навколишні мешканці та гості навчального закладу, де відбуваються не лише заняття, цікаві зустрічі, свята та концерти, але й лекції та семінари, діють відкриті лабораторії та майстерні у різних галузях науки, мистецтва та технологій. Тобто, освітнє середовище – це частина життєвого, соціального середовища людини, яка виявляється у сукупності усіх освітніх факторів, що безпосередньо або опосередковано впливають на особистість у процесах навчання, виховання та розвитку; є певним виховним простором, в якому здійснюється розвиток особистості.

1.2. Освітнє середовище - це характеристика життя всередині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні. Йдеться і про психологічний, і про екологічний, і про інформаційний аспекти цього поняття. Дослідники, які вивчають коло проблем, пов'язаних з питанням психологічної безпеки освітнього середовища, вважають, що психотравмуючі ситуації прямо чи опосередковано впливають на фізичне і психічне здоров'я особистості. Зокрема, до психотравмуючих ситуацій в освітньому процесі освітнього закладу можна віднести:

- конфлікти у стосунках викладач - здобувач, здобувач - здобувач, здобувач - батьки тощо;
- проблема адаптації в освітньому середовищі;
- атмосфера конкуренції між однолітками;
- надмірна вимогливість педагогів тощо.

1.3. Під екологічно безпечним освітнім середовищем розуміється «система психолого-педагогічних умов, впливів і можливостей, які забезпечують захищеність особистості від негативного впливу екологічних факторів, що визначають оптимальність взаємодії зі світом природи».

1.4. Не менш важливим є й інформаційна частина безпеки освітнього середовища, яка, через застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті здійснює масовий, глобальний вплив на особистість. Серед негативного впливу інформації на сучасне освітнє середовище слід зазначити:

- відсутність належних механізмів контролю якості інформації, доступної через сучасні телекомунікаційні технології, що породжує проникнення в освітній простір великого обсягу недостовірної інформації;
- неконтрольоване проникнення інформації сумнівного, агресивного змісту, яка може сприяти виникненню насильства, булінгу, кібербулінгу тощо.

1.5. Таким чином, безпечне освітнє середовище - це стан освітнього середовища, в якому наявні безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, що сприяє емоційному благополуччю здобувачів, педагогів і батьків, відсутні будь-які прояви насильства та є достатні ресурси для їх запобігання, а також дотримано прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

1.6. Чинники, що впливають на безпечне освітнє середовище:

- Якість міжособистісних відносин - позитивні фактори (довіра, доброзичливість, схвалення, толерантність); негативні фактори (агресивність, конфліктність, ворожість, маніпулятивність).
- Захищеність в освітньому середовищі - оцінка відсутності насильства у всіх його видах, формах для всіх учасників освітнього простору.

1.7. Найчастіше жертвами насильства стають певні категорії здобувачів. Зокрема, здобувачі, які мають фізичні недоліки, особливості зовнішності та (або) поведінки, низький інтелект і труднощі в навчанні, страждають від хвороб, відчувають страх перед закладом освіти, мають погані соціальні навички або не мають досвіду життя в колективі тощо. Для того, щоб унеможливити насильство та створити безпечне освітнє середовище, кожен учасник освітнього процесу повинен мати уявлення не тільки про те, що вважається насильством, але й про те, як мінімізувати ризики та небезпеки, і в результаті, створити умови для внутрішньої безпеки та безпеки референтного доквілля. А це стає можливим лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності педагогів, здобувачів і батьків.

1.8. Комфортність в освітньому середовищі - оцінка емоцій, почуттів та домінуючих переживань у процесі взаємодії викладачів і здобувачів в освітньому середовищі закладу. Нерозвиненість системи психологічної допомоги в освітній установі може призвести до неефективного психологічного супроводу здобувача, а у викладачів - емоційного вигорання і, як наслідок, спричинити професійну деформацію, що і в першому і в другому випадку створить серйозну загрозу психічному здоров'ю особистості.

1.9. Задоволеність освітнім середовищем - задоволення базових потреб здобувача освіти у:

- допомозі та підтримці;
- збереженні та підвищенні його самооцінки;
- пізнанні та діяльності;
- розвитку здібностей і можливостей.

Основними характеристиками процесу взаємодії всіх учасників освітнього середовища є особистісно-довірливе спілкування, а його відсутність спричиняє досить негативні наслідки (емоційний дискомфорт, небажання висловлювати свою точку зору, думку, негативне ставлення до себе, втрата особистої гідності, небажання звертатися по допомогу, ігнорування особистих проблем і труднощів оточуючих студентів і викладачів, неухважність до прохань і пропозицій).

1.10. Принципи безпечного освітнього середовища:

- Принцип домінування життя людини як головної цінності, що визначає модель мінімальної (необхідної) безпеки, максимально усуває ризики, що загрожують життю як дітей, так і дорослих.
- Принцип регіональної специфіки передбачає під час організації системи безпеки освітнього середовища закладу освіти облік небезпек і можливих надзвичайних ситуацій конкретного регіону (міста, області, району).
- Принцип комплексності оцінки небезпек (ризиків), що задає методику оцінки різних педагогічних (освітніх) ризиків (зовнішніх і внутрішніх) на основі комплексного, системно-синергетичного підходів.
- Принцип міні-макса, що визначає досягнення максимального ефекту безпеки при наявності мінімуму ресурсного забезпечення.
- Принцип максимальної ефективності управління системою заходів і створених педагогічних умов, спрямованих на забезпечення максимальної безпеки освітнього середовища і закладу освіти, як соціального інституту в цілому. Робота над створенням освітнього середовища не припиняється з досягненням певного результату. Насамперед, це безперервний процес реагування на нові виклики життя, пошук нових можливостей, ресурсів, генерування нових ідей і правил. Водночас необхідно, щоб всі учасники цього процесу усвідомлювали спільну відповідальність, мали вміння, бажання та добру волю для такої співпраці.

Кодекс безпечного освітнього середовища

КБОС - це документ закладу освіти, який регулює всі напрями діяльності закладу щодо порушень прав особистості на безпеку, а також питання її підтримки та втручання в ситуації, коли може виникати загроза її життю, здоров'ю та благополуччю. У ньому прописані конкретні дії, що стосуються, насамперед, захисту здобувачів від різного роду загроз, ризиків під час перебування в закладі освіти, а також чіткі рекомендації щодо забезпечення здобувачам і викладачам комфортних умов життєдіяльності.

КБОС визначає критерії фізичної, психологічної, соціальної, інформаційної безпеки здобувачів, відповідно до яких розробляються конкретні дії, чітко визначаються

заходи, процедури, які допоможуть учасникам освітнього процесу у випадках виявлення ризиків і загроз.

З метою реалізації КБОС організовується спеціальне навчання (воно може бути внутрішнім, зовнішнім або через мережу Інтернет) для усіх учасників освітнього процесу закладу освіти. Зокрема, для викладачів і батьків навчання передбачає набуття знань і навичок, необхідних для створення та підтримки безпечних умов, нейтралізації тих ризиків і загроз, які можуть виникнути під час освітнього процесу. У навчанні здобувачів освіти варто передбачити теми, спрямовані на розвиток навичок уникнення потенційних небезпек, з якими вони можуть зустрітись як у реальному житті, так і в мережі Інтернет, а також на розвиток навичок подолання труднощів у своєму житті.

Орієнтовний перелік тем для навчання здобувачів:

- Як протистояти тиску та відстоювати власну позицію.
- Моя поведінка в конфлікті/небезпечній ситуації.
- Як будувати стосунки з однолітками.
- Правила безпеки в Інтернеті.
- Вчимося розуміти один одного.
- Як адаптуватися до нових умов/незнайомої ситуації.
- Насильство. Як його уникнути?
- Взаєморозуміння - гарантія твоєї безпеки.
- Маніпуляції та захист від них.
- Для чого потрібна конкуренція в класі?
- Вчимося довіряти один одному.
- Безпечний заклад освіти. Маски булінгу.
- Конфлікт і взаємодія.
- Первинна соціальна профілактика торгівлі людьми в рамках «Тижня запобігання протидії торгівлі людьми
- Протидія та профілактика домашнього насильства у відношенні дітей.
- Профілактика булінгу в освітньому середовищі

Орієнтовний перелік тем для навчання батьків:

- Булінг у ЗВО: як діяти батькам?
- Заклад вищої освіти, батьки, здобувачі - як сформувати взаємини?
- Безпечний Інтернет.
- Попередження насильства, жорстокості в сім'ї або дитинство починається з любові.
- Як правильно подолати свою та чужу агресію?
- Методи позитивної дисципліни.
- Як навчитися довіряти власній дитині або поговоримо про довіру.
- П'ять шляхів до серця дитини.
- Поняття безпеки. Безпека освітнього середовища.

Орієнтовний перелік тем для навчання викладачів:

- Цькування в освітньому закладі: як лікувати клас від булінгу.
- Особливості підтримки здобувачів і їхніх сімей у ситуації домашнього насильства.
- Як уникати конфліктів зі здобувачами?

- Педагогіка партнерства.
- Як подолати агресію здобувачів?
- Як згуртувати/ здружити колектив?
- Майстерність педагогічного спілкування.
- Безпечне освітнє середовище.
- Принципи захисту особистих даних здобувачів, їх зображень.

Зрозуміло, що заклад не може запровадити одночасно всі правила, тому дуже важливо розробити план із зазначенням пріоритетів і строків виконання. План має бути реалістичним і пристосованим до особливостей закладу освіти.

Якщо ж усі визначені у КБОС вимоги виконуватимуться, тоді навчальний заклад стане безпечним місцем, де будь-яка ризикована, небезпечна ситуація швидко виявляється та вживаються необхідні заходи для захисту особистості від фізичних, психологічних і соціальних ризиків та загроз.

Завдання кодексу безпечного освітнього середовища

Однією із важливих цілей закладу є створення безпечного освітнього простору, для чого потрібно окреслити основні завдання, які регламентують засади Кодексу:

1. Визначити основні терміни та ключові поняття «булінг» та «види булінгу», виявити чинники, які перешкоджають безпеці учасників освітнього процесу.
2. Відпрацювати систему узгоджених поглядів і уявлень учнів, педагогів, психолога, батьків на освітнє середовище закладу.
3. Обґрунтувати умови організації безпечного освітнього середовища та вимоги (критерії) до його ефективної організації для кожного учасника освітнього процесу згідно з Угодою.
4. Скласти доступний алгоритм реагування та протидії булінгу.
5. Сформулювати конкретні рекомендації учням, педагогічним працівникам, адміністрації школи, батькам щодо організації безпечного середовища в закладі освіти.

Проведення внутрішнього аудиту безпечного освітнього середовища в закладі

Для проведення внутрішнього аудиту безпечного освітнього середовища створюється робоча група.

Внутрішній аудит закладу освіти - оцінка реальної ситуації (сильні та слабкі сторони, ризики та небезпеки, можливості закладу) щодо безпеки та захисту осіб, які задіяні в освітньому процесі закладу освіти; ретельний аналіз проблем закладу освіти.

Очолити робочу групу для проведення аудиту можуть:

- заступник директора з навчально-виховної або виховної роботи;
- практичний психолог або соціальний педагог.

При проведенні внутрішнього аудиту закладу освіти необхідно враховувати:

- що вже зроблено у закладі для безпеки учнів, педагогічних та інших працівників закладу (сильні сторони);
- які стосунки переважають між викладачами та здобувачами, між здобувачами;
- які є потреби в здобувачів, викладачів та інших працівників закладу.

Під час внутрішнього аудиту закладу освіти варто розглядати поняття «безпеки» як комплексне, що включає фізичну, соціальну, психологічну та інформаційну безпеку. Кожну із складових безпеки необхідно аналізувати окремо та детально опрацювати, що в закладі зроблено, а що не працює, потребує змін, удосконалення (наприклад, для фізичної безпеки).

Внутрішній аудит проводиться задля досягнення наступних цілей:

- дозволяє отримати точну інформації про те, що слід зробити, щоб навчальний заклад міг ефективно захистити здобувачів, викладачів і працівників закладу і що слід удосконалити;
- окреслити коло проблем, які створюють ситуації небезпеки у закладі;
- інформація, яка отримана в процесі внутрішнього аудиту, стане основою для розробки детального плану дій щодо усунення визначених проблем і поліпшення безпеки особистості у закладі освіти.

Визначення термінів

1. **Працівник** – особа, яка працює в навчальному закладі згідно з трудовою угодою або за контрактом.
2. **Дитина** – будь-яка особа віком до 18 років.
3. **Особа, уповноважена представляти дитину** – один з рідних або прийомних батьків, або законний опікун.
4. **Дозвіл батьків (опікунів)** означає дозвіл, наданий хоча б одним з батьків дитини. Проте якщо між батьками дитини немає згоди, їм має бути повідомлено, що питання повинно бути вирішено в родині або опікунському суді.
5. **Насильство проти дитини** розуміється, як дії проти дитини, що підлягають покаранню та є забороненими, скоєні будь-якою особою, зокрема працівником навчального закладу, або дії, які загрожують благополуччю дитини, зокрема неналежний догляд за нею.
6. **Особа, відповідальна за Інтернет** – працівник навчального закладу, призначений керівником для контролю за користуванням дітьми мережею Інтернет на території навчального закладу та їх безпеку під час такого користування.
7. **Особа, відповідальна за реалізацію «Стратегії захисту дітей від насильства»** (далі – Стратегія) – працівник закладу, призначений керівником для контролю за її виконанням
8. **Особисті дані дитини** – будь-яка інформація, за допомогою якої можна ідентифікувати дитину.

Булінг

Булінг (цькування, знуцання, залякування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Отже, булінгом можна вважати зарозумілу, образливу поведінку, пов'язану з дисбалансом влади, авторитету або сили.

Булінг проявляється в багатьох формах: є вербальна, фізична, соціальна форми булінгу, а також кіберзалякування.

Вербальний булінг

Словесне знуцання або залякування за допомогою образливих слів, яке включає в себе постійні образи, погрози й неповажні коментарі про кого-небудь (про зовнішній вигляд, релігію, етнічну приналежність, інвалідність, особливості стилю одягу і т. п.).

Фізичний булінг

Фізичне залякування або булінг за допомогою агресивного фізичного залякування полягає в багаторазово повторюваних ударах, стусанах, підніжках, блокуванні, поштовхах і дотиках небажаним і неналежним чином.

Соціальний булінг

Соціальне залякування або булінг із застосуванням тактики ізоляції припускає, що когось навмисно не допускають до участі в роботі групи, трапеза це за обіднім столом, гра, заняття спортом чи громадська діяльність.

Кіберзалякування

Кіберзалякування (кібернасильство) або булінг у кіберпросторі полягає у звинуваченні когось з використанням образливих слів, брехні та неправдивих чуток за допомогою електронної пошти, текстових повідомлень і повідомлень у соціальних мережах. Сексистські, расистські та подібні їм повідомлення створюють ворожу атмосферу, навіть якщо не спрямовані безпосередньо на дитину.

Типові ознаки булінгу (цькування)

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін - кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Нормативно-правові документи

1. Конвенція ООН «Про права дитини»
2. Закон України «Про освіту»
3. Закон України «Про охорону дитинства»
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту»
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо булінгу (цькування)»
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 р. № 800 «Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю»
7. Лист Міністерства освіти і науки України від 29.01.2019 № 1/11-881 «Рекомендації для закладів освіти щодо застосувань норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)»
8. Лист МОН України від 07.08.2018 №1/9-486 "Про деякі питання організації в закладах освіти виховної роботи щодо безпеки й благополуччя дитини"
9. Наказ МОН України «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами» від 02.10.2018 №1047.
10. Методичний посібник «Кодекс безпечного освітнього середовища»: За заг.ред. Цюман Т. П., рекомендованим МОН України (протокол № 2 від 13 червня 2018 р.), - К., 2018

Реагування та протидія булінгу

Правила, що регулюють відносини між адміністрацією закладу, педагогічним колективом, здобувачами освіти, батьками та місцевою громадою прописані в Угоді, що була прийнята загальними зборами.

Запропоновано наступний порядок реагування та протидії булінгу в закладі:

Порядок подання та розгляду заяв про випадки булінгу в закладі

1. Цей порядок розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну освіту», Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)», наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», листа Міністерства освіти і науки України від 14.08.2020 №1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження і протидії булінгу (цькування)» та визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в закладі.
2. Порядком визначається процедура подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування) в КЗ «ДФКС»ДОР».
3. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їхні батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники закладу та інші особи.
4. Заявник забезпечує достовірність та повноту наданої інформації.
5. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

Булінг (цькування) – діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Типовими ознаками булінгу (цькування) є:

- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

Подання заяви про випадки булінгу (цькування)

1. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти директору закладу.
2. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу(цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).
3. Заяви, що надійшли на електронну пошту закладу отримує секретардрукарка, яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу.
4. Прийом та реєстрацію поданих заяв здійснює відповідальна особа, а в разі її відсутності – особисто директор закладу або його заступник.
5. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).
6. Форма та примірний зміст заяви оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.
7. Датою подання заяв є дата їх прийняття.
8. Розгляд заяв здійснює директор закладу з дотриманням конфіденційності.

Відповідальна особа

1. Відповідальною особою призначається працівник закладу з числа педагогічних працівників.
2. До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення директора закладу.
3. Відповідальна особа призначається наказом директора закладу.
4. Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.

Комісія з розгляду випадків булінгу (цькування)

1. За результатами розгляду заяви директор закладу видає рішення про проведення розслідування випадків булінгу (цькування) із визначенням уповноважених осіб.
2. З метою розслідування випадків булінгу (цькування) уповноважені особи мають право вимагати письмові пояснення та матеріали у сторін.
3. Для прийняття рішення за результатами розслідування директор закладу створює комісію з розгляду випадків булінгу (цькування) (далі – Комісія) та скликає засідання.
4. Комісія створюється наказом директора закладу.
5. До складу комісії можуть входити педагогічні працівники (у томі числі психолог, соціальний педагог), батьки постраждалого та булера, директор закладу та інші зацікавлені особи.
6. Комісія у своїй діяльності керується законодавством України та іншими нормативними актами.
7. Якщо Комісія визначила, що це був булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, то директор закладу зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей.
8. У разі, якщо Комісія не кваліфікує випадок як булінг (цькування), а постраждалий не згодний з цим, то він може одразу звернутись до органів Національної поліції України із заявою, про що директор закладу має повідомити постраждалого.
9. Рішення Комісії приймаються більшістю її членів та реєструються в окремому журналі, зберігаються в паперовому вигляді з оригіналами підписів всіх членів Комісії.
10. Потерпілий чи його/її представник можуть звертатися відразу до уповноважених органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службу у справах дітей з повідомленням про випадки булінгу (цькування).
11. Батьки або особи, які їх замінюють, зобов'язані виконувати рішення та рекомендації Комісії.

Терміни подання та розгляду заяв

1. Заявники зобов'язані терміново повідомляти керівнику закладу про випадки булінгу (цькування), а також подати заяву.
2. Рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб видається протягом 1 робочого дня з дати подання заяви.
3. Розслідування випадків булінгу (цькування) уповноваженими особами здійснюється протягом 3 робочих днів з дати видання рішення про проведення розслідування.
4. За результатами розслідування протягом 1 робочого дня створюється Комісія та призначається її засідання на визначену дату, але не пізніше, ніж за 3 робочих дні після створення Комісії.
5. Директор закладу зобов'язаний повідомити уповноважені органи Національної поліції (ювенальна поліція) та службу у справах дітей про кваліфікований Комісією випадок булінгу (цькування) протягом одного дня.

Реагування на доведені випадки булінгу

1. На основі рішення комісії з розгляду випадків булінгу (цькування), яка кваліфікувала випадок як булінг (цькування), а не одноразовий конфлікт чи сварка, тобто відповідні дії носять систематичний характер, директор закладу:

- повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України (ювенальна поліція) та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;
- забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психологопедагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування) (далі – Заходи).

2. Заходи здійснюються заступником директора з виховної роботи у взаємодії з практичним психологом закладу та затверджуються директором закладу.

3. З метою виконання Заходів можна запроваджувати консультаційні години у практичного психолога, створювати скриньки довіри, оприлюднювати телефони довіри.

Відповідальність осіб причетних до булінгу (цькування)

1. Відповідальність за булінг (цькування) встановлена статтею 173 п.4 Кодексу України про адміністративні правопорушення такого змісту: «Стаття 173 п.4» .Булінг (цькування) учасника освітнього процесу.

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого, - тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, - тягне за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене малолітніми або неповнолітніми особами віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від двадцяти до сорока годин.

Діяння, передбачене частиною другою цієї статті, вчинене малолітньою або неповнолітньою особою віком від чотирнадцяти до шістнадцяти років, - тягне за собою накладення штрафу на батьків або осіб, які їх замінюють, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від сорока до шістдесяти годин.

Неповідомлення директором закладу уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього

процесу – тягне за собою накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням до двадцяти процентів заробітку.

Алгоритм щодо попередження випадків булінгу

Ознайомлення учасників освітнього процесу з нормативно-правовою базою та регулюючими документами щодо превенції проблеми насилля в освітньому середовищі.

1. Проведення зустрічей, круглих столів, семінарів, тренінгів із залученням представників правоохоронних органів, служб соціального захисту, медичних установ та інших зацікавлених організацій.
2. Запровадження програми правових знань у формі гурткової роботи.
3. Організація роботи гуртків, факультативів із психології.
4. Створення інформаційних куточків для учнів із переліком організацій, до яких можна звернутися у ситуації насилля та правопорушень.
5. Ознайомлення учителів і дітей з інформацією про прояви насильства та його наслідки.
6. Батьківські збори – це форма організації спільної діяльності батьків, учителів, практичного психолога та соціального педагога, яка передбачає їхнє спілкування з метою обговорення актуальних питань навчання і виховання, ухвалення рішень.
7. Консультації - форма роботи з батьками, яка передбачає надання фахівцями психологічної служби допомоги батькам із різних проблем родинного виховання.
8. Педагогічний консиліум - форма спілкування учнів, учителів, фахівців психологічної служби навчального закладу та батьків, метою якої є цілісне, різнобічне вивчення особистості учня, вироблення єдиної педагогічної позиції; визначення головних напрямів удосконалення виховного процесу зусиллями вчителів, батьків, самого учня; тренінги спілкування, методики оволодіння аутотренінгом.
9. Для успішного попередження та протидії насильству проводяться заняття з вироблення навичок ефективного спілкування та мирного розв'язання конфліктів.

Дії учасників освітнього процесу щодо попередження булінгу в закладі

1. Директор закладу:

- ✓ Забезпечує створення в закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі:
- ✓ приймає та розглядає заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видає рішення про проведення розслідування;
- ✓ скликає засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживає відповідних заходів реагування;
- ✓ за результатами рішення комісії про підтвердження факту булінгу повідомляє уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України та службі у справах дітей про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти;

✓ забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування);

✓ з урахуванням пропозицій територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства юстиції України, служб у справах дітей та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді розробляє, затверджує та оприлюднює план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

✓ забезпечує оприлюднення на веб-сайтах, на дошках оголошень та при проведенні інструктажів для всіх працівників закладу освіти:

- правил поведінки здобувача освіти в закладі освіти;

- плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

- порядку подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти; порядку реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

2. Уповноважена особа за реалізацію норм законодавства у сфері запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти

✓ Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вона була особисто або інформацію про які отримала від інших осіб.

✓ Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування)

✓ Бере участь:

- у проведенні розслідування випадків булінгу (цькування)

- засіданні комісії з розгляду випадків булінгу (цькування).

✓ Повідомляє батькам здобувачів освіти за їх запитом інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого- педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

3. Практичний психолог/ соціальний педагог

✓ Повідомляє керівництво закладу про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію про які він отримав від інших осіб.

✓ Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування)

✓ Може поспілкуватись з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками.

✓ Забезпечує профілактику та запобігання булінгу (цькуванню).

✓ Забезпечує надання консультативної допомоги батькам з питань булінгу.

✓ Здійснює психологічний супровід здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

4. Вихователь, класний керівник, учитель-предметник

✓ Повідомляє керівництво закладу про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію, яку він отримав від інших осіб.

✓ Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

✓ За рішенням керівника закладу бере участь:

- у проведенні розслідування випадків булінгу;

- засіданні комісії з розгляду випадків булінгу (цькування).

✓ Може поспілкуватись з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками.

✓ Проводить системну роботу з інформування, роз'яснення з метою формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії всіх учасників освітнього процесу; організації тематичних заходів, зустрічей, бесід, консультацій.

5. Медичний персонал закладу освіти

✓ Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників та інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію, про яку він отримав від інших осіб

✓ Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування)

✓ Може поспілкуватись з учасниками ситуації: жертвою, кривдником чи (кривдниками), свідками.

✓ Надає (у разі необхідності) невідкладну медичну допомогу

6. Батьки постраждалої дитини

✓ Подають керівництву або засновнику закладу освіти заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу

✓ Можуть вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу

✓ Можуть брати участь у засіданні комісії з розслідування випадку булінгу.

✓ Звертаються до уповноважених органів Національної поліції України та служби у справах дітей для повідомлення про випадок булінгу, у тому числі в разі незгоди з рішенням комісії, яка не кваліфікувала випадок як булінг.

✓ Сприяють керівництву закладу у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування).

✓ Виконують рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

✓ Можуть запитувати інформацію про діяльність закладу освіти, у тому числі щодо надання соціальних та психолого-педагогічних послуг особам, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування).

7. Здобувачі освіти

✓ Повідомляють керівництво або працівників закладу освіти про факти булінгу (цькування) свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

8. Дитина, яка постраждала від булінгу

✓ Звертається для подальшого реагування до керівника закладу або уповноваженої особи, або працівника закладу освіти, якому довіряє,

✓ Та/або до батьків чи інших законних представників, органів Національної поліції, служби у справах дітей, органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, спеціалізованих установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, регіональних та місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги тощо.

✓ Може брати участь у засіданні комісії з розслідування випадку булінгу.

9. Обслуговуючий персонал

Повідомляє керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого він був особисто або інформацію, про яку він отримав від інших осіб. Вживає невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування).

Визначення чинників ризику насильства проти дитини та реагування на них

1. Працівники закладу мають знати чинники ризику насильства проти дитини та звертати на них увагу в рамках своїх службових обов'язків.

2. Якщо виявлено чинники ризику, працівники закладу повинні повідомити про них батькам і надати їм інформацію про можливості для отримання підтримки, а також заохотити їх до вирішення проблеми.

3. Працівники повинні контролювати стан і благополуччя дитини.

Порядок реагування у випадках насильства проти дітей

Якщо працівник підозрює, що дитина стала жертвою насильства, він повинен надати інформацію про це в письмовій формі класному керівнику.

1. Класний керівник викликає батьків або опікунів дитини, яка може бути жертвою насильства, і повідомляє їм про це.

2. Класний керівник повинен підготувати опис ситуації дитини в навчальному закладі та в родині на підставі своїх розмов з дитиною, вчителями та батьками і розробити план допомоги дитині.

3. План допомоги має включати рекомендації з таких питань:

1) вжиття заходів для забезпечення безпеки дитини, у т.ч. повідомлення компетентних служб про можливий випадок насильства;

2) підтримка, яку навчальний заклад повинен запропонувати дитині;

3) направлення дитини до спеціалізованого центру для отримання допомоги (за потреби).

Окремі та складні випадки:

1. У більш складних випадках (пов'язаних із сексуальним насильством, жорстоким фізичним або психологічним насильством) керівник закладу повинен створити групу реагування, до складу якої можуть входити психолог або класний керівник дитини, керівник та інші працівники, обізнані із ситуацією або добре знайомі з дитиною (надалі – група реагування).

2. Група реагування повинна підготувати план надання допомоги дитині, який відповідає чинним вимогам та базується на матеріалах та іншій інформації, отриманої членами групи.

3. Якщо про можливий випадок насильства проти дитини повідомляється її батькам або опікунам, створення групи реагування є обов'язковим. Група має призначити батькам або опікунам зустріч для обговорення проблеми, під час якої батькам або опікунам може бути повідомлено про те, що можливий випадок насильства буде розслідуватися зовнішньою організацією для забезпечення об'єктивності розслідування. Необхідно вести протокол такої зустрічі.

4. Класний керівник повинен представити план надання допомоги дитині її батькам або опікунам, рекомендуючи щільну співпрацю під час його виконання. Класний керівник повинен поінформувати батьків або опікунів дитини про обов'язок повідомити про можливий випадок насильства компетентні органи (прокуратуру, поліцію, суд з питань сім'ї/опікунства).

5. Після того, як класний керівник поінформував батьків, керівник закладу повинен повідомити про можливий злочин прокуратурі, поліції або окружному суду, департаменту справ сім'ї та неповнолітніх. Відповідальність за подальші дії несуть органи, згадані у попередньому пункті.

6. Якщо про можливий випадок насильства проти дитини повідомляється батькам або опікунам дитини, але факт такого випадку не підтверджується, батьки або опікуни дитини мають отримати інформацію про це в письмовій формі. При реагуванні на повідомлення про випадок насильства розробляється таблиця вжитих заходів (втручання). Таблиця має знаходитися в особовій справі дитини.

7. Усі працівники та інші особи, яким стало відомо про випадок насильства або будь-які пов'язані з ним питання в межах своїх службових обов'язків, повинні зберігати конфіденційність, за винятком інформації, яка передається компетентним органам відповідно до порядку реагування.

Принципи захисту особистих даних дитини

1. Особисті дані дитини мають бути захищені, згідно з положеннями Закону України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 р. № 2297-VI

2. Працівники закладу, які працюють з особистими даними дітей, повинні зберігати їх конфіденційність і вживати заходів для їх захисту від несанкціонованого доступу.

3. Особисті дані дитини надаються лише тим особам і організаціям, які мають на це право, згідно із законодавством, та відповідні повноваження.

Працівник закладу може використовувати інформацію про дитину з освітньою або навчальною метою лише за умови анонімності дитини та неможливості її ідентифікації за допомогою такої інформації.

1. Працівник закладу не має права надавати інформацію про дитину, її батьків чи опікунів представникам засобів масової інформації.
2. У виключних ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник закладу може звернутися до батьків або опікунів дитини за дозволом надати їхні контактні дані представникам засобів масової інформації. Такі дані надаються лише за умови отримання дозволу.
3. Працівники закладу не мають права надавати можливість представникам засобів масової інформації встановлювати контакт з дітьми.
4. Працівники закладу не мають права розмовляти з представниками засобів масової інформації про дітей, їхніх батьків чи опікунів. Це також стосується ситуацій, коли працівник закладу вважає, що його висловлювання не записуються.
5. У виняткових ситуаціях, якщо це є обґрунтованим, працівник може мати розмову з представниками засобів масової інформації про дитину або її батьків (опікунів) за умови згоди на це батьків (опікунів) у письмовій формі.

Представники засобів масової інформації можуть отримувати дозвіл на доступ до окремих приміщень закладу для підготовки матеріалів для ЗМІ за рішенням керівника.

Принципи захисту зображень

Визнаючи право дітей на приватність і захист особистих інтересів, школа повинна захищати зображення дітей.

1. Працівники не мають права давати дозвіл на фото-, відеозйомку дітей або їх аудіозапис на території школи без попередньої згоди батьків або опікунів дитини в письмовій формі.
2. Для отримання згоди батьків (опікунів) для фото-, відеозйомки дитини працівник має звернутися до них, згідно з процедурою для отримання такого дозволу. Не дозволяється надавати представникам ЗМІ контактні дані батьків (опікунів) дитини без їхньої попередньої згоди.
3. Якщо зображення дитини є лише частиною великого зображення, наприклад, публічного заходу, пейзажу, зборів тощо, дозвіл батьків (опікунів) на фото-, відеозйомку не є необхідним.
4. Оприлюднення працівником зображення дитини в будь-якому вигляді (фото-, відео або аудіозапису) потребує попередньої згоди батьків або законних опікунів дитини в письмовій формі.

Принципи доступу дітей до мережі Інтернет

Надаючи дітям доступ до мережі Інтернет, школа зобов'язана вжити всіх заходів для захисту їх від матеріалів, які можуть зашкодити їхньому належному розвитку, зокрема, має бути встановлено останню версію спеціального програмного забезпечення для такого захисту. На території школи дитина може мати доступ до мережі Інтернет тільки у випадку під наглядом учителя на уроках.

Коли дитина отримує доступ до мережі Інтернет під наглядом працівника, останній має розповісти дитині про принципи безпечного користування мережею Інтернет.

Крім того, працівник відповідає за забезпечення безпеки дітей при використанні мережі Інтернет під час занять.

1. Вчитель інформатики повинен забезпечити на території школи на всіх комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет встановлення та регулярне оновлення таких елементів:

- 1) програмне забезпечення для блокування доступу до небажаних ресурсів;
- 2) програмне забезпечення для контролю користування дітьми мережею Інтернет;
- 3) антивірусне програмне забезпечення;
- 4) програмне забезпечення для блокування спаму.

2. Програмне забезпечення, згадане в п.1, має оновлюватися щонайменше один раз на місяць.

3. Вчитель має щонайменше один раз на місяць перевіряти, чи немає небезпечних матеріалів на комп'ютерах з доступом до мережі Інтернет. Якщо такі матеріали виявлено, він має визначити, хто використовував комп'ютер, коли було завантажено такі матеріали.

4. Вчитель має повідомити керівника про дитину, яка використовувала комп'ютер для завантаження небезпечних матеріалів.

5. Класний керівник повинен провести розмову з такою дитиною стосовно використання мережі Інтернет.

6. Якщо під час такої розмови він дізнається про зловживання стосовно дитини, він має вжити заходів, описаних у Розділі VI.

Моніторинг КБОС

1. Директор закладу призначає уповноважену особу за реалізацію антибулінгової політики.

2. Призначена особа відповідає за реалізацію антибулінгової політики, реагування на будь-які сигнали щодо її порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до антибулінгової політики.

3. Кожні півроку відповідальна особа повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог антибулінгової політики працівниками закладу шляхом опитування (анкетування), залучивши всіх учасників освітнього процесу: учнів, батьків, педагогічних працівників.

4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до антибулінгової політики та повідомляти про порушення її вимог на території закладу.

5. На основі результатів анкетування відповідальна особа має підготувати звіт та передати його директору закладу.

6. Враховуючи результати моніторингу, директор повинен внести необхідні зміни до антибулінгової політики та повідомити про них працівників закладу.

Функціональні обов'язки відповідального за моніторинг дотримання положень КБОС

1. Отримання повідомлень про ризики для дітей і реагування на них;

2. Проведення не рідше ніж один раз на рік загального моніторингу рівня виконання вимог КБОС та реагування на будь-які сигнали щодо його порушення. Для цього

можна використовувати метод анкетування, опитування тощо. Під час проведення такого загального моніторингу працівники закладу мають змогу подавати пропозиції щодо внесення змін до КБОС та повідомляти про порушення його вимог на території закладу та за його межами;

3. Надання пропозицій щодо внесення можливих змін у КБОС;

4. Підготовка звіту за результатами анкет працівників закладу та подання його директору закладу. Враховуючи результати моніторингу, директор повинен внести необхідні зміни до КБОС та повідомити про них працівникам;

5. Консультування працівників щодо конкретних випадків порушення безпеки дитини;

6. Роз'яснення у разі потреби батькам, дітям положень КБОС, надання інформації щодо їх змін;

Інформування (у разі потреби) про випадки порушення безпеки дитини (ризик, загрози, насильство) компетентних установ, таких як поліція (шкільні офіцери поліції), соціальні служби.

Показники виконання вимог КБОС

1. КЗ «ДФКС»ДОР» запровадив та виконує Кодекс безпечного освітнього середовища.

2. У закладі запроваджено реалізацію КБОС, який містить принципи захисту дітей від насильства.

3. Стратегія і відповідні принципи захисту дітей дотримуються усіма учасниками освітнього процесу.

4. Стратегія визначає такі питання:

- правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;

- правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;

- правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.

- принципи безпечних відносин між працівниками закладу та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.

5. Визначено особи, відповідальні за реалізацію антибулінгового кодексу: адміністрація закладу, класні керівники, психолог школи, соціальний педагог, учителі-предметники.

6. У закладі затверджено документ під назвою «Кодекс безпечного освітнього середовища КЗ «ДФКС»ДОР», який затверджено рішенням педагогічної ради.

7. Заклад освіти здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти дітей.

1) Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з дітьми.

2) У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці дітей або застосування насильства проти дітей працівниками закладу, у закладі освіти завжди дотримуються вимог, зазначених у антибулінговому кодексі.

8. Заклад освіти проводить навчання своїх працівників з питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги у небезпечних ситуаціях.

1) Усі працівники закладу ознайомлені з антибулінговим кодексом.

2) Усі працівники закладу знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).

3) Класні керівники пройшли інструктаж з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед дітей і реагування на них.

4) Працівники закладу мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти дітей, разом із контактними даними місцевих установ, які надають допомогу у надзвичайних ситуаціях.

9. Заклад освіти проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту дітей від насильства.

1) В закладі розміщена необхідна інформація щодо таких питань:

- виховання дітей без застосування насильства;
- захист дітей від насильства та зловживань, загрози для дітей у мережі Інтернет;
- можливості для вдосконалення навичок виховання;
- контактні дані установ, які надають допомогу у складних життєвих ситуаціях.

2) Усі батьки ознайомилися з антибулінговим кодексом.

10. У закладі освіти навчають дітей, як захистити себе від усіх форм насильства.

1) У закладі на годинах спілкування організовано заняття з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).

2) Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства та булінгу.

3) У закладі функціонує «Скринька довіри».

4) У закладі є електронні навчальні матеріали для дітей з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки у мережі Інтернет.

5) Діти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання будь-якої допомоги у складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей і молоді (інформація розміщена на сайті школи та на стендах 1 поверху).

11. Заклад освіти проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятим стандартам захисту дітей.

1) Прийняті правила та процедури для захисту дітей переглядаються щонайменше один раз на рік.

2) У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту дітей у закладі проводяться консультації з дітьми та їхніми батьками (опікунами).

3) Щорічно готується внутрішній звіт про виконання антибулінгового кодексу.

Контроль за реалізацією Стратегії

1. Директор закладу призначає особу, відповідальну за реалізацію Стратегії навчального закладу.
2. Зазначена особа відповідає за контроль за реалізацією Стратегії, реагування на будь-які сигнали щодо його порушення, а також за внесення пропозицій стосовно внесення змін до Стратегії.
3. Кожен навчальний рік відповідальна особа, згадана вище в п.1, повинна проводити загальний моніторинг рівня виконання вимог Стратегії працівниками закладу.
4. Під час проведення такого загального моніторингу працівники навчального закладу можуть подавати пропозиції стосовно внесення змін до Стратегії та повідомляти про порушення її вимог на території навчального закладу.
5. На основі результатів анкет працівників навчального закладу відповідальна особа, згадана в п. 1, має підготувати звіт та передати його директору навчального закладу.
6. Враховуючи результати моніторингу, директор навчального закладу повинен внести необхідні зміни до Стратегії та повідомити про них працівників навчального закладу.

Заключні положення

1. Кодекс БОС закладу стає чинним з моменту його оприлюднення.
2. Оприлюднення документа має відбутися таким чином, щоб він був доступний усім учасникам освітнього процесу (через його розміщення на сайті закладу).

(Додаток №1 до наказу від _____ № _____)

Зразок заяви повідомлення про випадок булінгу:

Директору КЗ «ДФКС» ДОР»
Лельчицькому Михайлу Наумовичу

(прізвище ім'я по батькові заявника)
що проживає за адресою:

контактний телефон _____
e-mail: _____

Заява

Я, _____,
прізвище ім'я по батькові,

батько/мати/представник учня або учень/учениця закладу
прошу провести розслідування за фактами виявлення булінгу (цькування) у ситуації,
яка склалася між _____

прізвище ім'я особи, яка зазнала цькування, клас
та з іншого боку між _____,
прізвище ім'я особи/осіб, яка вчинила цькування, клас
який відбувався впродовж _____ і полягає
період

у _____
опис ситуації й конкретних фактів

_____ дата

_____ підпис

_____ ПІБ

(Додаток №2 до наказу від _____ №_____)

Анкета «Моніторинг дотримання положень КБОС»

	Так	Ні
1. Чи знаєте Ви правила та положення КБОС?	☐	☐
2. Чи знайомі Ви з процедурою дій, коли є підозра на існування загрози для безпеки дитини?	☐	☐
3. Чи знаєте Ви, як реагувати на загрозу безпеці дитини?	☐	☐
4. Чи помітили Ви будь-які порушення положень Кодексу безпечного освітнього середовища іншими працівниками Вашого навчального закладу?	☐	☐
5. Чи є у Вас зауваження або пропозиції (зокрема, щодо внесення змін) стосовно Кодексу безпечного освітнього середовища?	☐	☐

Показники виконання вимог стандартів захисту дітей відповідно до «Стратегії захисту дітей від насильства»

Стандарт 1. Школа запровадила та виконує Стратегію.

Виконання вимог означає:

1. У закладі запроваджено реалізацію Стратегії, яка містить принципи захисту дітей від насильства.
2. Стратегія і відповідні принципи захисту дітей дотримуються всіма працівниками.
3. Стратегія визначає такі питання:
 - порядок повідомлення та втручання, де поетапно зазначено, що слід робити, коли дитина стала жертвою насильства або її безпеці загрожують незнайомі люди, члени родини чи працівники;
 - правила захисту особистих даних, які визначають методи збереження та поширення інформації про дітей;
 - правила захисту зображень дітей, які визначають, як можна знімати дітей на фото або відео та поширювати їх зображення;
 - правила доступу дітей до мережі Інтернет і їх захисту від шкідливих матеріалів, розміщених у ній, включно з призначенням особи або осіб, відповідальних за нагляд за безпечним використанням комп'ютерної мережі.
 - принципи безпечних відносин між працівниками та дітьми, включно з повним описом поведінки, яка є неприйнятною при спілкуванні з дітьми.
4. Директором школи призначено особу, відповідальну за контроль за виконанням Стратегії, при цьому чітко визначено всі її завдання.

Показник виконання вимог стандарту:

- у закладі затверджено документ під назвою «Кодекс безпечного освітнього середовища КОМУНАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ СПОРТУ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ», який містить усі необхідні положення.

Стандарт 2. Заклад здійснює нагляд за своїми працівниками для запобігання випадкам насильства проти дітей.

Виконання вимог означає:

1. Прийняття на роботу нових працівників із перевіркою їх біографічних даних, характеристик і придатності для роботи з дітьми.
2. При прийнятті на роботу з 2020р. обов'язково має отримувати дані про кандидатів із Національного кримінального реєстру, коли це дозволено законодавством. В інших випадках кандидати повинні підписувати заяву про відсутність судимості та

перебування під слідством за правопорушення, пов'язані з насильством проти дітей, непристойною поведінкою та за сексуальні право-порушення..

3. У випадках, коли виникають підозри щодо можливих загроз безпеці дітей або застосування насильства проти дітей працівниками, у закладі завжди дотримуються вимог, зазначених у Стратегії.

Показники виконання вимог стандарту:

- виконання вимог при прийнятті на роботу нових співробітників;
- отримання даних про судимість (перебування під слідством) із Реєстру кримінальних проваджень, коли це дозволено законодавством;
- заяви про відсутність судимості (перебування під слідством), підписані штатними працівниками, якщо законодавство не дозволяє отримати таку інформацію з Реєстру кримінальних проваджень.

Стандарт 3. Заклад проводить навчання своїх працівників з питань захисту дітей від насильства та надання їм допомоги в небезпечних ситуаціях.

Виконання вимог означає:

1. Усі працівники ознайомлені зі Стратегією.
2. Усі працівники знають, як розпізнати чинники ризику й ознаки насильства проти дітей, а також правові аспекти захисту дітей (обов'язковість втручання для залучення правоохоронної системи).
3. Щонайменше один учитель або класний керівник пройшов навчання з методів та інструментів, які використовуються для навчання дітей захисту від насильства та зловживань (також при використанні Інтернету), має плани відповідних занять і навчальні матеріали для дітей.
4. Класні керівники пройшли інструктаж з питань запобігання випадкам знущань над однолітками серед дітей і реагування на них.
5. Працівники мають доступ до інформації про можливість отримання допомоги у випадках, коли підозрюється застосування насильства проти дітей, разом із контактними даними місцевих установ, які працюють в області захисту дітей і надають допомогу в надзвичайних ситуаціях (поліція, суд із сімейних питань, кризовий центр, центр соціальних послуг, медичні центри).

Показники виконання вимог стандарту:

- кількість працівників, які пройшли інструктаж;
- необхідна інформація є легкодоступною для працівників.

Стандарт 4. Заклад проводить навчання батьків з питань виховання без застосування насильства та захисту дітей від насильства.

Виконання вимог означає:

1. У школі є вайбер-група для батьків з корисною інформацією з таких питань:

- виховання дітей без застосування насильства;
 - захист дітей від насильства та зловживань, загрози для дітей у мережі Інтернет;
 - можливості для вдосконалення навичок виховання;
 - контактні дані установ, які надають допомогу в складних ситуаціях.
2. Усі батьки ознайомилися зі Стратегією, затвердженою в закладі.

Показники виконання вимог стандарту:

- Вайбер-група для батьків, де розміщується корисна інформація;
- кількість батьків, ознайомлених зі Стратегією, затвердженою в закладі

Стандарт 5. У закладі дітей навчають, які права вони мають і як вони можуть захистити себе від насильства.

Виконання вимог означає:

1. У школі на годинах спілкування організовано заняття для дітей з питань прав дитини та захисту від насильства і зловживань (також у мережі Інтернет).
2. Діти знають, до кого вони мають звертатися за порадами та допомогою у випадках насильства і зловживань.
3. У школі є електронні навчальні матеріали для дітей (книги, брошури, листівки) з питань прав дитини, захисту від ризиків насильства та зловживань, правил безпечної поведінки в мережі Інтернет.
4. Діти мають доступ до інформації про права дитини та можливості отримання допомоги в складних ситуаціях, зокрема про безкоштовні гарячі лінії для дітей.

Показники виконання вимог стандарту:

- кількість навчених дітей;

Стандарт 6. Заклад проводить моніторинг своєї діяльності та регулярно перевіряє її на відповідність прийнятним стандартам захисту дітей.

Виконання вимог означає:

1. Прийняті правила та процедури для захисту дітей переглядаються щонайменше один раз на рік.
2. У рамках проведення контролю за дотриманням правил і процедур для захисту дітей у школі проводяться консультації з дітьми та їхніми батьками (опікунами).

Показник виконання вимог стандарту:

- щорічно готується внутрішній звіт про виконання Стратегії.

Глосарій понять і термінів

Безпечне освітнє середовище – це наявність у ньому безпечних умов навчання та праці, комфортної міжособистісної взаємодії, яка сприяє емоційному благополуччю учнів, педагогів, батьків, відсутність будь-яких проявів насильства та достатньо ресурсів для їх запобігання, а також дотримання прав і норм фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу.

Внутрішній аудит освіти– оцінка реальної ситуації (сильні та слабкі сторони, ризики та небезпеки, можливості гімназії) щодо безпеки та захисту осіб, які задіяні в освітньому процесі закладу освіти; ретельний аналіз проблем.

Кодекс безпечного освітнього середовища– це документ закладу освіти, який повинен регулювати всі напрями діяльності школи, пов'язані з порушеннями прав дитини на безпеку, а також питання підтримки дітей і втручання в ситуації, коли може виникати загроза їхньому життю, здоров'ю або благополуччю.

Контрольний список– перелік дій, заходів, поряд з якими є місце для відмітки, де можна поставити будь-яку відмітку, якщо дія виконана.

Моніторинг – (від англ. monitoring– контролювання) нагляд, контроль за певними процесами або станом чого-небудь.

Освітнє середовище – це характеристика життя всередині освітнього закладу, система впливів і умов формування особистості, а також система можливостей для розвитку особистості, які містяться у соціальному та просторово-предметному оточенні.

Показники результативності – це статистичний індикатор, який містить інформацію про результати виконання програми, проекту тощо.